

KAN PARASI İSTİSMAR MI EDİLİYOR? (2)

(...dünden devam)

Öldürülen kimse Müslüman ise tam diyet, gayri müslim ise bazı bilginlere göre yine tam, bazılarına göre de yarım diyet verilir. Beyhakî'nin Zührî'den nakline göre Allah'ın Elçisi (s.a.v.) ve dört Halîfe zamanında Yahûdî ve Hıristiyanın diyeti, Müslümanın diyetinin aynı idi. Fakat Muâviye, gayri müslimin diyetinin yarısını ödeyip yarısını da Beytu'l-mâl'e bıraktı. Ömer ibn Abdu'l-Azîz de gayri müslim diyetinin yarım olmasına hükmetti (Beyhakî, Diyât, Diyâtu ehli'z-zimmeti, es-Sunen: 8/102; Tefsîru'l-Kasimî: 5/1450).

Yaralamalar için de yaranın türüne, derinliğine göre çeşitli diyetler takdir edilmiştir. Ancak bunların hepsi vâhid haberlerine dayandırılan kıyâs hükümleridir.

Daha sonra gelen fakîhler, diyet konusunda ayrıntılara girmişler ve çeşitli rivayetlere ictihâdlarını da katarak vücud organlarına ve bunların yararlarına göre diyet biçmişlerdir. Serahsî'nin verdiği ma'lûmâta göre:

Nefs-i mütlefe'yi(öldürülmüş canı) korumak için diyet, âkileye gerekir. Nefsin diyeti yüz devedir. Vücutta cismen veya mânen tek olan organları telef etmek, nefsin kendisini öldürmek gibidir. Tek organı yok etmekten ötürü tam diyet gerekir. Cismen tek organlar: Burun, dil, ve penis'tir. Bunlar vücuda hem yarar, hem de güzellik sağladığından, bunların yokluğu, kişiyi güzellikten ve bunların sağladığı yarardan yoksun bırakır. Ma'nen tek organlar da: akıl, işitme, görme, tatma ve koklama gibi beş duyu organıdır. Bunlardan birinin yok edilmesinden de tam diyet gerekir.

Vücutta ikili olan organların yalnız birinin kesilmesinden yarım, ikisinin birden kesilmesinden veya telef edilmesinden tam diyet gerekir. İki gözün kör edilmesinden veya iki kulağın kesilmesinden tam diyet gerekir. Bunlardan birinin telef edilmesinden yarım diyet gerekir. İki kaşın birden kıl bitmeyecek biçimde kesilmesinden tam, yalnız birinin kesilmesinden yarım diyet; keza iki dudağın birden kesilmesinden tam, yalnız birinin kesilmesinden yarım diyet gerekir. Kadının iki memesinin kesilmesi, tam; birinin kesilmesi yarım diyeti gerektirir. Memenin sadece ucunun kesilmesi de, tamamının kesilmesi gibidir. Penisin haşefesinin (başının) kesilmesi, tamamının; burnun uç kısmının kesilmesi de tamamının kesilmesi gibidir.

İşte Kur'ân'ın hükmü budur. Maktulün akrabası isterlerse diyet alırlar. İsterlerse diyeti da bağışlayabilirler. Kur'ân açısından hata ile öldüren hakkında diyetten başka ceza yoktur. Öldürülenin akrabası ceza yerine diyete razı ise bunda bir sakınca yoktur. Kur'ân'ın hükmüne razı olmuşlar demektir. Bu davranışta veya bağışlamada istismar söz konusu değildir.
